

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovu člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 8. do 11. septembra 2009. godine, donijela je

ODLUKU

I

Historijsko područje – Stari grad Todorovo (Novigrad) i džamija u Todorovu, općina Velika Kladuša, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čine ostaci bedema, kula Starog grada Todorova i džamija.

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 1 i 5 (novi premjer), što odgovara k.č. 2736 (stari premjer), z.k. uložak broj 395, k.č. 2729 (stari premjer), z.k. uložak broj 408, posjedovni list broj 399/03, k.č. 2 i 9 (novi premjer, što odgovara k.č. 2730/1 (stari premjer), z.k. uložak broj 495, k.č. 2735 (stari premjer), z.k. uložak broj 296, posjedovni list broj 349/04, k.č. 3 i 8 (novi premjer), što odgovara k.č. 2733/2 (stari premjer), z.k. uložak broj 495, posjedovni list broj 102/02, k.č. 6 i 7 (novi premjer), što odgovara k.č. 2733/8 (stari premjer), z.k. uložak broj 1487, posjedovni list broj 952/01, k.č. 4 (novi premjer), što odgovara k.č. 2730/2 (stari premjer), z.k. uložak broj 495 i k.č. 2737 (stari premjer), z.k. uložak broj 26, posjedovni list broj 494/04, k.o. Todorovo, općina Velika Kladuša, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Vlada Federacije dužna je osigurati sredstva za izradu i provođenje potrebne tehničke dokumentacije za zaštitu i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) će utvrditi tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, na prostoru definiranom u tački I stav 3. ove odluke, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su radovi konzervacije, konstruktivne sanacije, restauracije, rekonstrukcije, uključujući i radove koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz prethodno pribavljeno odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite), nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja, kao ni postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnog spomenika,
- nije dopušteno razaranje zidanih struktura i odnošenje kamenja sa njih,
- zabranjeno je odlaganje svih vrsta otpada,
- prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti,
- prostor se može koristiti u edukativne i kulturne svrhe.

Posebno treba osigurati provođenje sljedećih mjera:

Stari grad

- čišćenje zidova od rastinja koje predstavlja opasnost za strukturu spomenika,
- konzervaciju postojećeg stanja bedema i kule starog grada,
- izvršiti konstruktivnu sanaciju i konsolidaciju oštećenih zidova, kruništa kula i bedema,

Džamija

- izvršiti raščišćavanje unutrašnjosti objekta džamije,
- izvršiti ispitivanje stanja zidova i statičku analizu,
- izvršiti sanaciju i statičku konsolidaciju zidova i krova,
- izvršiti zaštitu džamijskih zidova od nepovoljnih vremenskih utjecaja,
- nije dopušteno obavljanje radova na infrastrukturi, osim uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite,
- nije dopušteno odlaganje otpada.

Na svim susjednim parcelama (k.č. 1983/1 i k.č. 1982) koje graniče sa zaštićenim prostorom dopuštena je rekonstrukcija postojećih objekata uz zadržavanje postojećih gabarita i visina. Moguća je interpolacija stambenih objekata najveće dopuštene spratnosti P+1, odnosno najveće dopuštene visine od cca 6,50 m do krovnog vijenca.

IV

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti koji su suprotni odredbama ove odluke.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, nadležnom ministarstvu, nadležnoj službi zaštite i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provođenja mjera utvrđenih u tač. II - V ove odluke i nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Danom donošenja ove odluke, sa Privremene liste nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine (»Službeni glasnik BiH«, broj 33/02, »Službeni glasnik Republike Srpske«, broj 79/02, »Službene novine Federacije BiH«, broj 59/02 i »Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH«, broj 4/03), briše se nacionalni spomenik upisan pod rednim brojem 759.

X

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Predsjedavajuća Komisije

Amra Hadžimuhamedović

Broj: 06.2-2-40/09-53
9. septembra 2009. godine
Sarajevo

O b r a z l o Ź e n j e

I. – UVOD

Na osnovu člana 2. stav 1. Zakona o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, ustanovljene u skladu sa Aneksom 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom, u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za to dobro podnesen zahtjev.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika donijela je odluku o stavljanju **Džamije u Todorovu, Velika Kladuša** na Privremenu listu nacionalnih spomenika BiH, pod rednim brojem **759**.

U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovu člana V stav 4. Aneksa 8. i člana 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Izjava o značaju dobra

Todorovo (Novigrad) je bio jedan od važnijih starih gradova zapadne Bosne. Sagrađen je krajem XV i početkom XVI vijeka u svrhu odbrane novigradskog plemena od neprijateljskih napada. Grad je bio samostalan, ali pod zaštitom grada Krupe i knezova Babonjića Blagajskih. Godine 1531. dolazi u posjed knezova Zrinjskih. Kapetan Mihajlo Deli Todor upravljao je gradom do 1560. godine, kada je osmanska vojska napala grad i tom prilikom ga razorila. U spomen na kapetana Deli Todora, koji je tom prilikom ubijen, grad dobija naziv – Novi Todor, a kasnije Todorovo. Stari grad Todorovo se nalazi na uzvisini pored ceste u selu i bio je jedan od najvećih gradova tog tipa u Bosanskoj krajini. Građen je u dvije faze. Srednjovjekovna građevina obuhvatala je veliku kulu i vanjski bedem i bila je pod uticajem velikih gotičkih utvrda Cazinske krajine. Druga faza izgradnje potječe iz osmanskog perioda kada je na zapadnoj strani dograđen novi veliki bedem u obliku nepravilnog jednakostraničnog šesterougla. Tlocrtna osnova ovog dijela tipična je za osmanske utvrde u dolini rijeke Une, što je razlikuje od osnova utvrđenih gradova u drugim dijelovima Bosne. Džamija u Todorovu sagrađena je 1868. godine i služila je svojoj namjeni sve do 1973. godine kada je napravljena nova potkupolna džamija izvan starog grada. Džamiju karakterizira visoki drveni mahfil postavljen u dva nivoa.

II. – PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra (prepis posjedovnog lista, sa kopijom katastarskog plana i zemljišnoknjižni izvadak),
- sadašnje stanje i namjenu dobra, uključujući opis i fotografije, podatke o oštećenjima u toku rata, podatke o intervencijama na restauraciji i drugoj vrsti radova na dobru, itd.,
- historijsku, arhitektonsku i drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištenja dokumentacije u sklopu ove odluke.

Na osnovu uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Selo Todorovo se nalazi na putu koji vodi od Velike Kladuše prema Cazinu. Od Velike Kladuše Todorovo je udaljeno 12 km a od Cazina 22 km. Stari grad Todorovo se nalazi na niskom brijegu uz cestu, a džamija je smještena na zapadnom dijelu starog grada.

Nacionalni spomenik se nalazi na lokaciji koja obuhvata k.č. broj 2735, z.k. uložak broj 186, k.o. Todorovo, općina Velika Kladuša, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Historijski podaci

Utvrđeni gradovi srednjovjekovne Bosne nastali su u vrijeme njene državne samostalnosti, u periodu od XII do XV vijeka.

Utvrđeni gradovi zapadne Bosne, Pounja i Cazinske krajine, su prvenstveno imali vojno-odbrambeni karakter. Osim utvrđenih gradova nastaju i gradovi kao upravni centri pojedinih oblasti a od utvrđenih gradova se razlikuju po tome što su u okviru zidina imali stambene i druge objekte za smještaj vojne posade. Najznačajniji gradovi tog područja bili su Bužim, Bihać, Cazin, Podvizd, Todorovo, Ostrožac, Velika Kladuša, Vrnograč i mnogi drugi.

Stari grad Todorovo (Novigrad) je sagrađen krajem XV i početkom XVI vijeka radi odbrane novigradskog plemena od neprijateljskih napada. Grad je bio samostalan, pod zaštitom grada Krupe i knezova Babonića Blagajskih. Godine 1531. Novigrad dolazi u posjed knezova Zrinskih koji su postavili svoje kapetane. Prvo je to bio kapetan Mihajlo Budišić od Hotuče 1543. godine, a nakon njega kapetan Mihajlo Deli Todor koji je upravljao gradom od 1549. do 1560. godine. Osmanska vojska je u junu 1560. godine napala Novigrad sa 6000 vojnika. Zapaljeno je skladište baruta koje se nalazilo u centru grada, a grad je razoren. Poginulo je mnogo ljudi i kapetan Deli Todor sa porodicom. Nakon toga grad je popravljen i dobija novi naziv - Novi Todor u spomen na kapetana Deli Todora, a kasnije se naziva Todorovo.

Osmanska vojska je zauzela Todorovo 1578. godine, a grad je stalno nastanjen tek od 1635. godine. Na početku osmanske vladavine Todorovo je pripadalo Krupskoj, a kasnije Ostrožačkoj kapetaniji. Za vrijeme osmanske vlasti Todorovo postaje utvrđeni centar stalne vojne posade. Gradskom vojnom posadom zapovijedao je dizdar. Utvrđeni gradovi u kojima je boravila osmanska vojna posada se proširuju i dograđuju, a gotovo uvijek se gradi i manja džamija za potrebe vojne posade.

Kreševljaković navodi predanje da su džamiju gradili primorski majstori: Vicko, Pepo i Lovro, a da je džamija sagrađena 1868. godine. Prema istom predanju u starom gradu Todorovu postojala je stara džamija izgrađena od drvenih talpi koja je porušena, a na njenom mjestu je sagrađena nova¹.

¹ Kreševljaković, Hamdija, Prilozi historiji bosanskih gradova pod turskom upravom, Prilozi za orijentalnu filologiju i historiju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom II, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1952, str. 119-184.

Stari grad Todorovo je više puta bio napadan od strane austrijske vojske, a 1682. godine grad je porušen od strane karlovačke banske vojske.

Početak ovog vijeka grad je još uvijek bio dobro očuvan. Materijal sa grada mještani su koristili za gradnju novih građevina.

Džamija je služila svojoj namjeni sve do 1973. godine kada je napravljena nova potkupalna džamija izvan starog grada.

2. Opis dobra

Stari grad Todorovo

Stari grad je smješten na uzvišenju kraj ceste u selu Todorovu. Nekada je to bilo jedno od najvećih utvrđenja u Bosanskoj krajini. Utvrđenje je imalo dvije faze izgradnje. U prvoj fazi, koja se odvijala u srednjem vijeku, nastao je istočni dio grada sa velikom branič kulom. Kula je bila isturena prema istočnoj strani, koja je najpristupačnija i najjače branjena. Oko kule se nalazio pravilni četverougao obor sa četiri okrugle kule na uglovima. Dimenzije obora iznosile su cca 17X15 m. Debljina zidova obora je iznosila cca 1,2 m. Ovaj koncept utvrđenja odgovara gotičkim gradovima Cazinske krajine i Pounja čiji je najbolji predstavnik grad Bužim. U drugoj fazi koja se odvijala u periodu osmanske uprave, na zapadnoj strani utvrđenja je izgrađen prostrani obor u obliku nepravilnog šestougla sa pravim stranicama. Geometrijski raspored je karakterističan za gradove Pounja za razliku od slobodnog rasporeda koje imaju utvrđeni gradovi u ostalim dijelovima Bosne. Veliki dograđeni obor imao je dimenzije cca 52X40 m, a debljina zida je iznosila cca 1 m.

Centralna tvrđava u gradu Todorovu bila je okrugla branič kula. Branič kula je imala vanjski prečnik cca 8,4 m, unutrašnji cca 5 m, a debljina zidova je iznosila cca 1,7 m. Ugaone kule su imale vanjski prečnik cca 5,2 m, a unutrašnji cca 3 m i debljinu zida cca 1,1 m. Branič kula je primjer fortifikacije izgrađene na najvišoj koti terena. Imala je ulaz na jugozapadnoj strani, visoko iznad terena. Otvor za gađanje se nalazio na visini druge trećine kule. Krov je bio šatorasti sa pokrovom od šindre. Visina kule od kote terena do krova je iznosila cca 16-18 m. Stepenište i galerija koji su se nalazili u enterijeru bili su izrađeni od drveta.

Za zidanje starog grada Todorova korišten je kamen koji je sa prednje strane bio grubo obrađen. Malter je pravljen od kreča i pijeska².

Džamija u Todorovu

U Bosni i Hercegovini je bilo 786 džamija sa drvenom munarom ili 70%. Džamija u Todorovu predstavljala je jednu od arhitektonski najvrednijih džamija sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini³.

U dispoziciji i organizaciji unutrašnjeg prostora džamija u Todorovu sadrži elemente džamija u Pećigradu i Štruliću, ali se po vanjskom oblikovanju razlikuje od njih. (Bećirbegović, 1990,)⁴ Sa džamijom u Pećigradu ima istu dispoziciju prvog mahvila, a kao i džamija u Štrulićima, drugi mahvil je smješten u tavanskom prostoru objekata. Što se tiče datovanja, obje džamije su ranije sagrađene od džamije u Todorovu.

Džamija u Todorovu pripada tipu jednodostornih džamija, sa tendencijom da se u okviru jednog objekta primi što više vjernika. To je postignuto postavljanjem dva mahvila u dva nivoa, po čemu je ovaj objekat džamije karakterističan. Džamija je orijentirana u smjeru sjeverozapad - jugoistok.

² Redžić, Husref, Srednjovjekovni gradovi u Bosni i Hercegovini, Sarajevo Publishing, d.d. Sarajevo, 2009, str. 199.

³ Bećirbegović, Madžida, Džamije sa drvenom munarom, IRO, "Veselin Masleša", Sarajevo, 1990, str. 53.

⁴ Bećirbegović, Madžida, Isto djelo, str. 138.

Džamija u Todorovu ima pravougaonu osnovu, a njene vanjske dimenzije iznose cca 8,8X14 m. Ulazni prostor džamije je bio riješen u obliku trijema čiji je donji dio bio zatvoren zidom, a u gornjem dijelu su se nalazili drveni stupovi i ograda od šašavaca. Unutrašnje dimenzije ulaznog prostora iznosile su cca 7,3X1,7 m. U ovom dijelu se nalazilo i drveno stepenište preko kojeg je ostvarena vertikalna komunikacija sa prvim mahfilom. Glavni molitveni prostor je imao unutrašnje dimenzije cca 7,3X10,2 m. Visina glavnog molitvenog prostora je iznosila cca 4,8 m. U glavnom molitvenom prostoru džamije, osim mihraba i mimbera, bila su postavljena dva drvena stupa dimenzija cca 24X24 cm na koje je bio oslonjen prvi mahfil i jedan stup dimenzija cca 20x20 cm na kojeg je bila oslonjena munara.

Objekat džamije je u cjelini zidan lomljenim kamenom sa debljinom zidova cca 75 cm. Zidovi su i sa unutrašnje i sa vanjske strane malterisani. Džamija je bila pokrivena četvorovodnim krovom sa pokrovom od šindre.

Prvi mahfil je bio izrađen od drvene konstrukcije i oslanjao se na zidove džamije. Njegova dubina je iznosila cca 6 m a površina cca 60 m². Ispred mihraba je formiran svijetli prostor čije su dimenzije iznosile cca 4X4 m. Na prvom mahfilu nalazio se jedan stup koji je nosio drugi mahfil.

Drugi mahfil je bio izrađen od drvene konstrukcije i formiran je u potkrovlju bez nadzidanih zidova. Krovna konstrukcija je bila drvena visine 5 m. Izvedena je od rogova i kosnika, tako da se za molitvu koristio samo srednji prostor površine cca 57 m². Na drugi mahfil se moglo popeti drvenim jednokrakim stepeništem sa prvog mahfila.

Maksimalnim korištenjem prostora u glavnom molitvenom prostoru, kao i na prostorima dva mahfila, džamija u Todorovu je imala ukupan molitveni prostor površine 190 m².

Kao i kod najvećeg broja bosanskih džamija, ugradnjom zemljanih šupljih tijela- zvučnica u zidove, povećana je akustičnost prostora. U bočnim zidovima, ugrađeno je po tri ćupa, a dva ćupa su ugrađena u mihrabskom zidu,

Posebnu karakteristiku prostora daju 2 stupa koji imaju profilirane kapitеле-sedla. Stupovi su imali kvadratnu bazu i kapitel (24x24 cm) dok je tijelo stupa imalo kružni poprečni presjek. Kapiteli su profilirani i bogato ukrašeni bojenom rezbarijom sa floralnim motivima.

Na jugoistočnom i jugozapadnom zidu nalazila su se po četiri pravougaona otvora koji su raspoređeni u dva nivoa. Otvori su usječeni u masu zida, a prozori su malo povučeni i imali su demire.

Džamija u Todorovu imala je klasičnu **drvenu munaru** čija je visina od poda drugog mahfila do početka krova iznosila cca 11,4 m. Građena je od vertikalnih dasaka, pokivanih na primarnu drvenu konstrukciju stupova i razupora. Drvena munara je izlazila iz krova džamije. Imala je zatvoren šerefe sa malim otvorima.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Historijsko područje – Stari grad Todorovo i džamija u Todorovu, općina Velika Kladuša, nije uživao režim zaštite.

Prostornim planom Bosne i Hercegovine do 2002. godine Stari grad Todorovo je bio evidentiran i kategoriziran kao objekat III kategorije.

Na Privremenoj listi nacionalnih spomenika BiH Džamija u Todorovu se nalazi pod rednim brojem 759.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Nema podataka o vršenim konzervatorsko-restauratorskim radovima na Starom gradu i džamiji u Todorovu.

5. Sadašnje stanje dobra

Nakon uvida na licu mjesta, konstatirano je da su dijelovi kamenog zida okrugle branič kule i dijelovi zidova istočnog bedema jedino preostali od Starog grada Todorova. Ostali zidovi su utonuli ili su razneseni i korišteni za novu gradnju.

Objekat džamije u Todorovu nema krovne konstrukcije, niti prozora i vrata. Kameni zidovi džamije su gotovo u cjelosti sačuvani. S obzirom da su zidovi dugo bez krovnog pokrivača, usljed nepovoljnog utjecaja atmosferalija, došlo je do njihovog oštećenja. Potrebno je ispitati statičku stabilnost zidova. Malter na zidovima je popucao ili otpao.

Unutrašnjost objekta džamije je obrasla gustim rastinjem koje takođe ugrožava stabilnost zidova džamije.

6. Specifični rizici

Ukoliko se ne poduzmu hitne mjere zaštite na Starom gradu i džamiji u Todorovu, postoji opasnost da dođe do potpunog urušavanja ostataka zidova.

III. - ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za donošenje odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom ("Službeni glasnik BiH", br.33/02 i 15/03), Komisija donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

A. Vremensko određenje

B. Historijska vrijednost

C. Umjetnička i estetska vrijednost

- iii. Proporcije
- iv. Kompozicija
- vi. Vrijednost konstrukcije

D. Čitljivost (dokumentarna, naučna, obrazovna vrijednost)

- i. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim historijskim periodima
- ii. Svjedočanstvo o historijskim promjenama
- iv Svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru

E. Simbolička vrijednost

- ii. Sakralna vrijednost
- iii. Tradicionalna vrijednost
- v. Značaj za identitet grupe ljudi

F. Ambijentalna vrijednost

- i. Odnos oblika prema ostalim dijelovima cjeline
- ii. Značenje u strukturi i slici grada

G. Izvornost

- i. Oblik i dizajn
- ii. Materijal i sadržaj

- iii. Namjena i upotreba
- v. Položaj i smještaj u prostoru
- vi. Duh i osjećanja

I. Cjelovitost

- i. Jedinstven i rijedak primjerak određenog tipa

Sastavni dio ove odluke su:

- kopija katastarskog plana,
- z.k. izvadak, posjedovni list,
- fotodokumentacija,
- nacrti postojećeg stanja džamije urađeni od strane saradnika u Komisiji.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja dobra nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

1943. Lopašić, Radoslav, Bihać i Bihaćka krajina, (II izdanje), Zagreb, 1943.

1952. Kreševljaković, Hamdija, Prilozi historiji bosanskih gradova pod turskom upravom, Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom II, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1952.

1953. Kreševljaković, Hamdija, Stari bosanski gradovi, Naše starine I, Sarajevo, 1953.

2006. Lovrenović, Dubravko, Na klizištu historije, Sveta kruna ugarska i Sveta kruna bosanska 1387-1463, Zagreb, 2006.

1990. Bećirbegović, Madžida, Džamije sa drvenom munarom, IRO "Veselin Masleša", Sarajevo, 1990.

2000. Hilić, Hasan, Džamije Velike Kladuše, NIP „UNSKO SANSKE NOVINE“, Bihać, 2000.

2009. Redžić, Husref, Srednjovjekovni gradovi u Bosni i Hercegovini, Sarajevo Publishing, d.d. Sarajevo, 2009.

2009. Dani evropskog naslijeđa - Bosna i Hercegovina – Federacija Bosne i Hercegovine – Fedralno ministarstvo kulture i sporta, Stari gradovi Unsko-sanskog kantona, Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa, Bihać, 2009.

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

*Alisa Marjanović, diplomirani inženjer arhitekture,
saradnik za spomenike graditeljskog naslijeđa
u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika*